

ZKOUŠKY PRO USTANOVENÍ FARÁŘEM

V různých diecézích České republiky byla dosud odlišná praxe v ověřování způsobilosti kněží pro ustanovení farářem (CIC 521). Vzhledem k tomu, že někteří kněží, zvláště řeholníci, přecházejí na působiště v jiných diecézích, rozhodla Česká biskupská konference o zavedení Zkoušky pro ustanovení farářem a stanovila rozsah a témata zkoušky. I když jednotlivé diecéze přidávají svá místní ustanovení, která se liší od partikulárního práva v jiných diecézích, uznávají biskupové farářskou zkoušku složenou v jiné diecézi. Kněz, který složil zkoušku v jiné diecézi, bude po příchodu do nové diecéze pouze seznámen s místními ustanoveními a zvyklostmi, aniž by skládal zkoušku. Zkouška se žádá i od řeholníků, kteří mají být ustanoveni na místa farářů či rektorů kostela.

Následující text byl schválen a přijat za závazný na 56. plenárním zasedání České biskupské konference konané ve dnech 5. a 6. října 2004.

Mons. Jan Graubner
arcibiskup olomoucký
předseda České biskupské konference

VYDALA ČESKÁ BISKUPSKÁ KONFERENCE
PRAHA 2004
(PRO VNITŘNÍ POTŘEBU)

I. Úvodní poznámky

1. Pro dobrou připravenost kněží, kteří mají vykonávat službu faráře, připravují jednotlivé diecéze odpovídající systém vzdělávání a před převzetím služby faráře vyžadují zkoušku (CIC kán. 521 §3).
2. Tato zkouška vychází obecně z ustanovení Kodexu církevního práva a z rozhodnutí České biskupské konference. Konkrétní podoba zkoušky je již věcí zodpovědných osob v jednotlivých diecézích (zahrnutí místních specifik a ustanovení) a podléhá rozhodnutí místního biskupa.
3. Uvedené zkoušce předchází proces přípravy, který odpovídá potřebám jednotlivých diecézí. V tomto období je třeba zahrnout všechna témata, která jsou vyžadována ke Zkoušce pro ustanovení farářem. Proces této přípravy by měla v diecézi utvářet ustanovená pracovní skupina nebo komise.
4. Proces přípravy a závěrečnou zkoušku je třeba chápat nikoli jako nadbytečné zatížení kněží, ale jako cestu k větší odbornosti.

Zkouška a příprava na službu faráře se týká nejen místních diecézních kněží, ale i kněží z jiných diecézí a kněží-řeholníků, mají-li být ustanoveni do farností jako faráři nebo rektoři kostelů.¹

II. Proces přípravy

1. Způsobilost pro vykonávání služby faráře se nedá zajistit pouhou znalostí zákonů a vyhlášek. Velmi důležitým je proces přípravy, který probíhá v jednotlivých diecézích. Církevní dokumenty posledních let často hovoří o trvalé formaci kněží (např. *Pastores dabo vobis* – kap. 6, dokumenty *Kongregace pro kněze*).

¹ Pokud je to možné, měli by řeholní kněží, kteří budou vykonávat v budoucnosti službu faráře, absolvovat také příslušný proces přípravy. Pokud se tak z nějakých rozumných důvodů nestane, zkouška by měla ověřit připravenost dotyčného kněze. O těchto individuálních případech rozhodne diecézní biskup.

2. O časovém trvání procesu přípravy a o jeho struktuře rozhodne diecézní biskup.
3. Pokud je proces přípravy uskutečňován i skrze malé pracovní skupiny, je užitečné, když každou jednotlivou skupinu doprovází nějaký pověřený kněz, který už má ve farní oblasti větší zkušenosti. Ten může v rámci přípravy lépe rozeznat schopnosti a dary jednotlivých kněží, kteří se účastní přípravy, a také je svým přístupem motivovat pro dobrou službu v budoucí praxi. Takový přístup je osobnější, účinnější a více motivující.

III. Témata pro zkoušku

Cílem zkoušky není ověřování teologických znalostí již získaných a prověřených na teologické fakultě, ale osvědčení o praktické připravenosti zastávat úřad faráře. K tomu je potřebná dobrá orientace ve standardních i složitějších pastorálních a morálních případech, a také znalost jak církevních, tak státních předpisů.

Zkoušky jsou postupně rozloženy do procesu přípravy. Nejdůležitější témata zkouší přednášející nebo jiný odpovídající odborník. V textu jsou navržena písmenem „Z“ témata, která by měla být zkoušena. U ostatních témat postačí absolvování přednášky (někde i písemné zpracování daného tématu).

Témata:

1. Služba, práva a povinnosti faráře. Služba, práva a povinnosti okrskového vikáře, farního vikáře, trvalého jáhna, pastoračního asistenta a katechety. Z
2. Katecheze: základní znalost osnov pro školní katechezi, zásadní požadavky na katechezi dospívajících a dospělých (včetně příprav na svátosti). Předpisy o bezpečnosti, kanonické mise. Spolupráce s diecézním katechetickým centrem. Z
3. Manželské překážky a dispenze, včetně státních předpisů o sňatku, diecézních formulářů, žádostí o dispenze. Řešení složitějších případů v oblasti manželství. Zásady pro pastorační rozvedených, homosexuálů a osob s jinou nestandardní sexualitou. Z

4. Vedení katechumenátu dětí školního věku a dospělých.
5. Služba slova, homilie. Supervize homiletiky – předložení deseti promluv při různých příležitostech: neděle, všední den, svatba, pohřeb, veřejná slavnost v obci apod.
6. Slavení neděle a nedělní liturgie.
7. Slavení svátosti smíření, praktická řešení konkrétních příkladů.
8. Pastorační plán farnosti, jeho tvorba a vyhodnocování. Farní pastorační rady a farní ekonomické rady, znalost stanov. Zásady spolupráce. ☒
9. Pastorec povolání.
10. Pastorec nemocných.
11. Pastorec závislých.
12. Pastorační rozhovor.
13. Práce s mladými lidmi. Spolupráce s diecézním centrem mládeže.
14. Rodinná pastorec. Spolupráce s Centrem pro rodinu.
15. Duchovní doprovázení věřících.
16. Praktická práce s Biblií.
17. Malá společenství.
18. Evangelizační metody.
19. Charita – zásady pro rozvoj místní farní charity a základní znalost o práci na diecézní úrovni.
20. Média – prostředky komunikace na diecézní a farní úrovni: základní vědomosti o vycházejících diecézních tiskovinách, o obsahu internetových stránek diecéze a o tvorbě, náplni a distribuci farních věstníků a farních internetových stránek. Zásady pro příspěvky faráře (nebo farnosti) do místních nebo krajových médií a pro kontakt s redaktory tisku, rozhlasu a televize (zvláště v situaci, kdy se řeší nějaká místní citlivá otázka).
21. Spiritualita diecézních kněží, podpora vzájemné spolupráce a kolegiality.
22. Ekumenismus: smíšené sňatky, účast na svátostech, společné bohoslužby. ☒
23. Základy komunikace.
24. Společenská etiketa.

25. Občanskoprávní minimum – pracovně-právní vztahy, spolupráce se státní správou a samosprávou apod. ☒
26. Uspořádání kanceláře – spisový a skartační řád, vizitační a předávací protokoly, farní kronika... ☒
27. Farní hospodaření: ekonomická rada farnosti (včetně základní znalosti stanov), evidence majetku, farní účetnictví, daně, sponzoři, smlouvy, intence, deník jízd... ☒
28. Směrnice pro správu majetku a pro údržbu památek. ☒
29. Směrnice ČBK pro údržbu památek, varhan, zvonů, pro vedení farní kroniky, pořádání koncertů – základní znalost. ☒
30. Spolupráce s dalšími institucemi ve farnosti: klášter, nemocnice, církevní škola apod. ☒
31. Tábory dětí – základní znalost předpisů. ☒

Prameny:

- Kodex církevního práva
- prof. ICDr. Edward Górecki: Církev se uskutečňuje ve farnosti (MCM)
- Acta curiae jednotlivých diecézí
- dokumenty ČBK
- dokumenty učitelského úřadu církve
- Pastores dabo vobis
- Novo millennio ineunte

Doporučení pro diecéze: aktualizovatelný praktický manuál zahrnující nejzákladnější látku ke zkoušce pro ustanovení farářem

IV. Forma zkoušky pro ustanovení farářem

1. Zkouška z určených zkušebních oborů a oblastí se uskutečňuje před určenými zkoušejícími nebo před zkušební komisí.
2. Součástí zkoušky může být obhajoba práce ze specializace v pastorační oblasti.
3. Po úspěšně vykonané zkoušce vypracuje zkušební komise závěrečné hodnocení a předá je biskupovi.
4. Absolvent obdrží písemné osvědčení o zkoušce.

Tento dokument byl schválen 56. plenárním zasedáním České biskupské konference (ČBK 56 – XIII) dne 5. října 2004 na dobu neurčitou a nabývá platnosti dnem schválení.

Seznam dokumentů České biskupské konference vydaných v této ediční řadě:

1. Žít evangelium ve svobodě a solidaritě (1993)
2. Dohoda o duchovní službě ve věznicích (1994)
3. Dohoda o křtu (1994)
4. Katechetické směrnice ČBK (1994)
5. Společné prohlášení českých a německých biskupů u příležitosti padesátého výročí konce 2. světové války (1995)
6. Druhé evropské ekumenické shromáždění – Smíření: dar Boží a pramen nového života (1996) /Rada evropských biskupských konferencí, Konference evropských církví/
6. Osnovy náboženské výchovy pro základní školy (1996)
7. Eucharistie a svoboda – 46. světový eucharistický kongres (1997)
8. Pastýřský list pro druhý rok přípravy na Velké jubileum roku 2000; 1998 – Rok Ducha Svatého (1997)
9. Dohoda u duchovní službě v rezortu Ministerstva obrany (1998)
10. Interní normy péče o zvony, varhany, movité památky, archiválie a farní kroniky (1999)
11. Mezinárodní sympóziu o Janu Husovi – Řím, Papežská Lateránská univerzita 15.–18.12.1999 (2000)
12. Pokoj a Dobro – list k sociálním otázkám v České republice k veřejné diskusi (2000)
13. Duchovní péče o laiky působící v pastorační službě církve – směrnice ČBK (2001)
14. Peace and Good – A letter on social issues in the Czech Republic for public discussion (2001)
15. Frieden und Wohl – Eine Denkschrift zu den sozialen Fragen in der Tschechischen Republik zur öffentlichen Diskussion (2001)
16. *Charta oecumenica* – směrnice pro růst spolupráce mezi církvemi v Evropě (2001)
17. Přehled jednání mezi státem a církvemi v letech 1990–2000 (2001)
18. Koncepce úprav liturgického prostoru (2002)
19. Stanovy ČBK. Jednací řád ČBK. Jednací řád komisí ČBK. Jednací řád biskupů delegátů. Statut rady Iustitia et Pax, Česká republika. Organizační řád generálního sekretariátu ČBK. (2002)

20. Společenství ve svátostech s křesťany jiných církví (2002)
21. Pastorační plán sekce pro mládež ČBK (2002)
22. Žeň veřejné diskuse k listu Pokoj a Dobro (2002)
23. Smířené sousedství v srdci Evropy – prohlášení České a Rakouské biskupské konference (2003)
24. Ergebnisse der öffentlichen diskussion zur Denkschrift „Frieden und Wohl“ (2003)
25. Kristus – naděje Evropy. Středoevropské katolické dny 2003–2004 (2003)
26. *Ordo virginum* – směrnice k přípravě na život v povolání zasvěcených panen (2004)
27. Osnovy k výuce náboženské výchovy římskokatolické církve v 1. – 9. ročníku základní školy (2004)
28. Zkoušky pro ustanovení farářem (2004)